

Какъ да постигне българската демокрация този идеалъ? Колкото и да сж плънителни по своето съдържание и по своитѣ резултати революционнитѣ борби, въ днешно културно врѣме не сж тѣ единственитѣ, които опрѣдѣлятъ пжтѣтъ къмъ поставената цѣль. Това кърваво срѣдство е срѣдство крайно и послѣдно; то може да бжде замѣнено днесъ съ широката просвѣта на народната маса и на поколѣнията.

Макаръ основното образование споредъ конституцията и да е у насъ задължително, даннитѣ по прѣброяването на 31. XII. 1900. год. показватъ, че 43·5% отъ цѣлото наше население е неграмотно, съвсѣмъ не видѣло училище. Отъ постъпилитѣ пкъ прѣзъ 99./990. год. въ училище дѣца — 67% м. и 54% ж. въ градоветѣ и едва 38% м. и 15% ж. въ селата сж го довършили, а останалитѣ до 56·5% отъ цѣлото население безврѣменно напушатъ. Показателтъ на образованието, т. е. отношението между броя на населението и оня на ученицитѣ, прѣзъ миналата 1906./907. год. е билъ 8·3%, когато въ културнитѣ държави той достига отъ 11·8% (Белгия) до 16·4% (Англия) и 19·7% (С. Щати). Тия данни повече отъ всичко друго говорятъ, че народната маса, най-вече селската, стои въ дълбоко невѣжество, което при вѣковното робство прѣзъ доосвободителната епоха и при редицата котерийни управления я е направило да търпи неволята, да бжде робъ на силния и имащия, възпитавайки у българския селянинъ и гражданинъ не съзнанието, че той е човѣкъ съ права, а изключително, че е такъвъ съ задължения — да плаща данъци на „царщината“ и „да се не бърка въ царскитѣ работи“.